

Vår ref. 2018/430

Dato: 17.01.2018

Høringsvar fra Sekretariatet for konfliktrådene og Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat av 21.07.2017 vedrørende *Høring: Register over drap og vold med dødelig utgang.*

Om Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging og bakgrunnen for å gi høringsuttalelse

Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging (Kfk) ble etablert 1. november 2015. Kfk er organisert i Sekretariatet for konfliktrådene, som er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Kfks oppgave er å stimulere lokal og nasjonal kriminalitetsforebygging, gjennom å formidle kunnskap og bygge kompetanse, og også være en rådgiver og pådriver. I vår portefølje ligger ansvaret for tilskuddsmidler til å bekjempe og forebygge vold i nære relasjoner. Vi står ikke nevnt på listen over høringsinstanser for ovennevnte høring. Vi mener at det er vårt samfunnsansvar å kommentere på denne svært relevante høringen, og leverer derfor denne høringsuttalelsen.

Sammendrag av vårt høringsvar

Vi støtter forslaget om å opprette et nasjonalt register over drap og vold med dødelig utgang, men savner en nærmere utredning av følgende:

- Personvernkonsekvenser ved behandling av personopplysninger i registeret.
- Hvilke opplysninger som kan innhentes og behandles i registeret.
- Arbeidsfordeling og oppgaver for de behandlingsansvarlige.
- Utlevering av opplysninger fra registeret.

Disse punktene må etter vårt syn utredes nærmere innen registeret kan opprettes ved lov.

Om høringsforslaget generelt

Høringsnotatet reiser prinsipielt viktige spørsmål, og vi ønsker i dette høringsvaret å komme med merknader til enkelte av underpunktene i notatet.

Vi støtter departementets vurdering om behovet for et slikt register. Flere andre nordiske land har en lignende ordning eller oversikt, og slik beskrevet i høringsnotatet er kunnskap om årsaker, omfang, karakter og konsekvenser av drap og vold med dødelig utgang avgjørende både for å ta vare på de som blir berørt, og for å kunne iverksette forebyggende tiltak. Det forebyggende aspektet er særskilt viktig for Kfk, og det er helt nødvendig med oppdatert kunnskap for å kunne forebygge. Etter vårt syn blir ikke kunnskapsbehovet tilstrekkelig ivarettatt av de eksisterende ordningene som er beskrevet i høringsnotatet. Med

et permanent register kan myndighetene følge utviklingen over tid, som kan være mer verdifullt enn enkeltstående forskningsprosjekter, selv om disse også er viktige.

Vi registrerer at det i høringsnotatet nevnes opprettelsen av et partnerdrapsutvalg, som blant annet skal vurdere om det bør opprettes en permanent undersøkelseskommisjon for å granske hvert enkelt partnerdrap i Norge. Vi mener at det er viktig i denne sammenheng å trekke frem at Barnevoldsutvalgets flertall foreslo i *NOU 2017: 12 Svikt og svik* å opprette en fast undersøkelsesordning for gjennomgang av saker der barn dør eller har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt.¹ Et eventuelt nasjonalt register over drap og vold med dødelig utgang må ses i sammenheng med kommisjoner eller undersøkelsesordninger som har til hensikt å granske både barn og voksne som blir drept eller utsatt for vold med dødelig utgang. Det bør være et samarbeid mellom de som har ansvaret for et nasjonalt register over drap og vold med dødelig utgang, og kommisjoner og organer som skal granske dødsfall, vold og seksuelle overgrep

4.2 Personvern hensyn og EMK art. 8

I punkt 4.2 drøftes registerets forhold til personvernet til gjerningspersonen. Vi savner en drøfting om registerets forhold til personvernet til den avdøde fornærmede, da det er viktige hensyn som tilsier at man ikke skal registrere for mye informasjon selv om en person er død. Vi registrerer imidlertid at informasjonen som skal registreres for fornærmedes del; demografi, relasjoner og nettverk, er avgrenset og lite sensitivt. Dette bør etter vårt syn ikke utvides.

Vi ser behov for nærmere utredning av personvernkonsekvensene ved behandling av personopplysninger i registeret.

4.4.3 Saklig virkeområde – Hvilke straffbare handlinger som skal kvalifisere for registrering

Vi er enig med departementet om at flere bestemmelser enn drap etter straffeloven bør inkluderes. Dersom departementet velger å ha med en oppramsing av bestemmelser, bør imidlertid alle bestemmelser om vold med døden til følge være med i en slik oppramsing. Eksempelvis bør straffeloven (strl.) § 283 om grov mishandling i nære relasjoner og strl. §301 om grov voldtekt av barn under 14 år inkluderes. Ved oppramsing må det komme tydelig frem at det kun er lovbrudd der død er utfallet av en handling som skal inkluderes i registeret.

Vi støtter forslaget om at registeret inkluderer henlagte saker hvor antatt gjerningsperson har avgått ved døden. I høringsbrevet vises et klart forskningsmessig behov for å registrere slike saker. I dag er det begrenset kunnskap om denne typen saker. Det vil være verdifullt å få vite mer om hva slags tiltak som kan iverksettes for å forebygge og forhindre saker med drap/selvdrap.

Vi mener at «forsøk på drap» ikke bør inkluderes i et nasjonalt register av drap og vold med dødelig utgang. Det bør etter vårt syn være en tydelig avgrensning av hva slags saker som det skal registreres opplysninger om. Det er viktig å begrense den sensitive informasjonen som innhentes. Registeret bør derfor begrenses til kun informasjon om de mest alvorlige sakene som drap og vold med dødelig utgang. Videre vil en utvidelse slik beskrevet i høringsnotatet

¹ NOU 2017:12 Svikt og svik, s. 178

ikke passe med registerets formål. I tillegg vil dette innebære et langt mer omfattende registreringsarbeid, som vil ha administrative og økonomiske konsekvenser.

4.4.3.4 Uaktsom forvoldelse av død

Vi støtter departementets vurdering om at «uaktsomme» straffbare handlinger som omfattes av registeret ikke bør registreres.

4.5 Hvilke opplysninger som kan behandles i registeret

Vi er enig i at det er hensiktsmessig å gi utdypende regler i forskrift, men registrerer at det legges opp til en vid forskriftshjemmel og savner en nærmere redegjørelse av hva slags informasjon som kan innhentes fra det offentlige hjelpeapparatet, slik som barneverntjenesten og helsetjenester. Utlevering av informasjon vil kunne innebære omfattende arbeid for hjelpeapparatet. Videre er det snakk om svært sensitiv informasjon. I eksempelvis barneverntjenesten og helsetjenesten vil det kunne dreie seg om store journalmapper med flere hundre sider. Det fremstår som noe utydelig hvorvidt enkeltpersoner i hjelpeapparatet vil bli bedt om å komme med uttalelser om personene det gjelder, eller om det vil være snakk om å overlevere dokumenter, og i så fall hvilke typer dokumenter. Det er viktig at det ved vedtakelsen av loven er avklart hvilke type opplysninger det åpnes opp for at kan utleveres.

4.7.1 Utlevering av opplysninger fra registeret

Vi savner en nærmere beskrivelse av hvordan departementet ser for seg at informasjon skal utleveres; om det er tenkt en fremstilling av sakene eller rådata. Videre fremstår det som uklart hva som vil være kriterier for å få utlevert informasjon. Det nevnes at andre aktører vil måtte betale for utlevering av opplysninger. Dette punktet er for lite drøftet til at vi kan ta stilling til forslaget, men vi ønsker likevel å påpeke at det er viktig at det blir strengt regulert hvem som skal få tilgang til den sensitive informasjonen som skal registreres. I punkt 4.9 fremkommer det at dette skal reguleres i forskrift, men vi mener dette burde vært nærmere beskrevet i høringsnotatet.

Vi ser også at anonymisering av informasjon som utleveres kan bli problematisk, grunnet lavt antall saker med drap og vold med dødelig utgang i Norge. Dette må det tas høyde for ved utlevering av opplysninger.

4.8.3 Behandlingsansvarlig

Vi støtter i utgangspunktet at behandlingsansvaret for registeret skal deles mellom Folkehelseinstituttet og Kripos. Begge instanser er viktige i arbeidet med å forebygge drap og vold med dødelig utgang. En deling av behandlingsansvaret vil kunne bidra til bedre samarbeid mellom justis- og helsesektoren.

Det fremstår imidlertid uklart hvordan opplysninger konkret skal behandles av ansvarlig for registeret, og hva sammenstilling av informasjon i registeret i realiteten vil gå ut på. Det nevnes at Folkehelseinstituttet vil få ansvaret for helseinformasjon og Kripos for informasjonen som legges inn av politiet. Det nevnes ikke hvordan fordelingen av opplysninger fra andre sektorer og etater skal legges inn. Ut fra erfaringer fra andre som har sammenstilt denne typen informasjon, slik som det regjeringsoppnevnte Barnevoldsutvalget, er det godt kjent at dette er et omfattende og komplisert arbeid. Dette vil avhenge av hva slags informasjon man legger opp til i forskrift at skal kunne innhentes, men det må

forventes at innhenting og registrering av opplysninger vil bli et omfattende arbeid, og det må avsettes tilstrekkelig med ressurser til dette.

Vi mener at det er viktig at den behandlingsansvarlige får plikt til å avgi statistikk og rapporter basert på opplysninger i registeret, samt ha en informasjonsstrategi- og plan rettet mot relevante instanser i forvaltningen og andre. Dersom formålet med registeret er å bidra til kontinuerlig og systematisk kunnskap om drap og vold med dødelig utgang, må det være strukturer på plass for å sikre at denne kunnskapen når de relevante instansene. Dette må imidlertid gjøres på en måte som sikrer personvernet til personer som sakene omhandler, både gjerningsperson, utsatt og eventuelle pårørende.

4.8.4 Klageordning

Det fremstår som utydlig i høringsnotatet hva slags avgjørelser som kan treffes av den behandlingsansvarlige, og hvem som kan påklage disse avgjørelsene. Dette bør utdypes nærmere i lovforslaget.

4.8.5 Tilsyn og sanksjoner

Vi støtter at det bør føres tilsyn med registeret. I tillegg til tilsyn bør ordningen evalueres etter en viss tidsperiode. I en slik evaluering bør det vurderes om formålet med opprettelsen av registeret har blitt oppnådd slik det var tiltenkt og beskrevet i høringsnotatet og lovforslaget. En evaluering bør også inkludere en vurdering av om det har fungert med FHI og Kripos som behandlingsansvarlig, og eventuelt om det er behov for en ny vurdering av hvem som skal ha behandlingsansvaret for registeret.

5. Administrative og økonomiske konsekvenser

Det skal ifølge høringsnotatet avsettes midler til drift av registeret i størrelsesorden 3 millioner. Vi mener at årlige kostnader knyttet til drift av registeret bør vurderes først etter at det er avklart i mer detalj hvordan registrering og behandling av informasjon vil foregå, slik vi beskriver i 4.8.3. Det kan være behov for langt flere personer enn det 3 millioner vil kunne dekke.

Oslo, 17.01.18

Lise Sannerud

Direktør

Catharina Borchgrevink

Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert